EEN VONDST VAN *Emys orbicularis* L.

Niek Kerkhoff

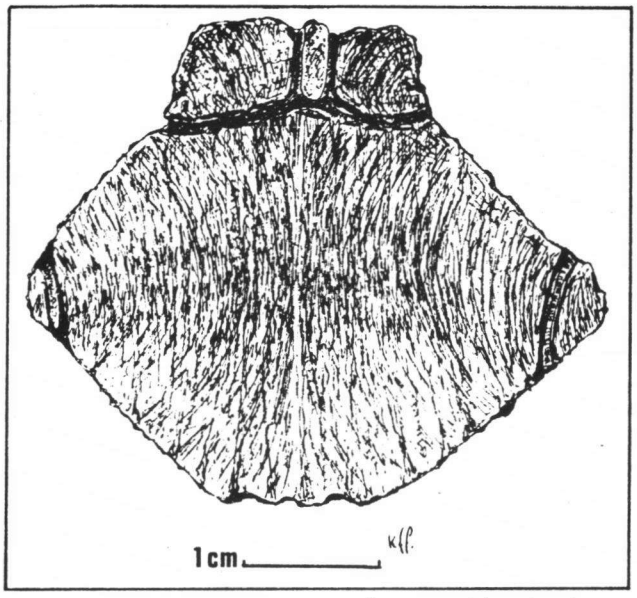

Fig. 1 Proneurale van *Emys orbicularis* (LINNAEUS, 1758).

Alhoewel de bespreking van een niet tot de zoogdieren behorend dier, of althans een fragment daarvan, niet tot de prioriteiten van onze Werkgroep behoort, lijkt de vondst van een beenplaat uit het rugschild van een moerasschildpad van belang.

Van de heer C. van Schaik, lid van onze Werkgroep, ontving ik voor mijn collectie een in eerste instantie niet te determineren, diep zwart botfragment, afkomstig van de Maasvlakte. Ons vermoeden, dat het een deel van een rugschild van een schildpad betrof, werd onlangs door de heer Van Kolfschoten bevestigd (fig.1).
Nadere bestudering aan de hand van STUART (1982) wijst op het middelste beenschildsegment boven de kop, het proneurale (zie ook fig. 2). De afmetingen komen overeen met de schaal die Stuart geeft op blz. 29, fig.3.5, waardoor hier sprake zal zijn van *Emys orbicularis* (LINNAEUS, 1758), de Europese moerasschildpad.

Stuart acht de aanwezigheid van *Emys* in sedimenten van groot belang, daar hierdoor een indicatie wordt gegeven met betrekking tot de gemiddelde jaartemperatuur. *Emys* heeft een hoge temperatuur nodig om de eieren te laten uitkomen. Als biotoop zijn beken, meren en stilstaand of zwak stromend water aangewezen.
In Engeland zijn enkele vondsten *in situ* bekend van o.m. East Wrettham bij Thetford, Norfolk (gedateerd in het Flandrian=Holoceen) en van Swanton Morley, Norfolk (gedateerd in het Ipswichian=Eemien). Verder is er nog een aantal vondsten gedaan uit het Hoxnian (=Holsteinien) en het Cromerian.
Vondsten uit het Laat Holoceen zijn aannemelijk door het feit, dat 7000 tot 5000 jaar voor heden de gemiddelde jaartemperatuur ong. 2°C. hoger lag dan de huidige. Uit die periode zijn vooral ook uit Zweden en Denemarken veel resten van *Emys* bekend.

Daar de vondst van de Maasvlakte uit opgespoten sediment van uiteenlopende diepten stamt, is niet met zekerheid te zeggen in welke periode het fragment geplaatst kan worden. Vergelijking met vondsten van zoogdierresten, die in drie Maasvlakte-fauna's geplaatst kunnen worden, maakt het waarschijnlijk, dat het schildpadfragment afkomstig is uit de warme tussentijd Leerdam/Bavel. Uit deze tijd zijn van de Maasvlakte resten bekend

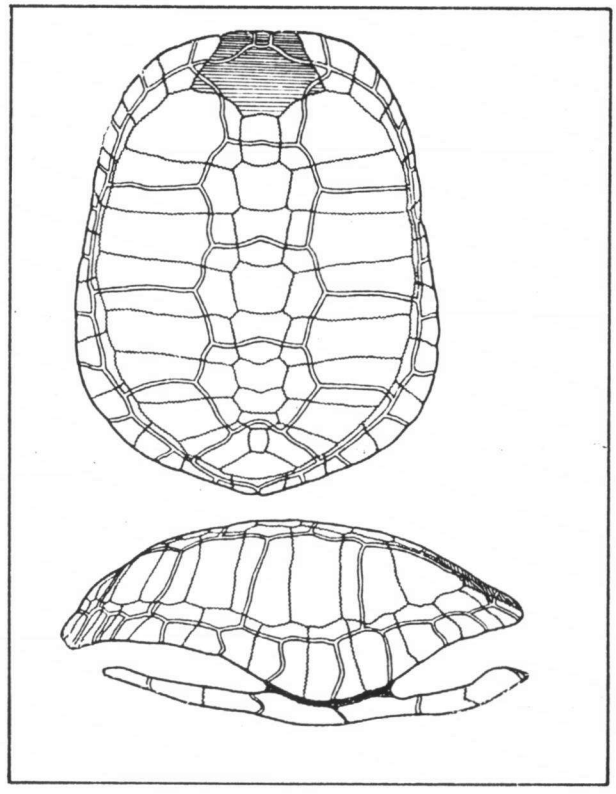

Fig. 2 Schematische weergave van beenschild- en hoornschilddelen (resp. gekartelde en vloeiende lijnen) van *Emys orbicularis* (naar MŁYNARSKI, 1969). Het gearceerde deel komt overeen met de Maasvlaktevondst.

van o.m. *Microtus agrestis*, *Microtus oeconomus*, *Desmana* sp., *Trogontherium cuvieri*, *Dicerorhinus etruscus*, *Mammuthus meridionalis*, *Megaceros giganteus* en *Sus scrofa*.
De hier genoemde soorten worden in Engeland samen met *Emys orbicularis* gevonden in het Hoxnian en het Cromerian. Daar tot nu toe in het Maasvlakte-materiaal geen dateringen in het Eemien, Holsteinien en Cromerien bekend zijn, lijkt plaatsing van het beschreven fragment in die tijden niet acceptabel.
Op grond van het uiterlijk lijkt ook het Laat Holoceen onwaarschijnlijk.

Eens te meer is nu gebleken dat het aanbeveling verdient om ogenschijnlijk waardeloze fragmenten nauwkeurig te onderzoeken.

LITERATUUR

MŁYNARSKI, M., 1969: Fossile Schildkröten. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt (= Die neue Brehm-Bücherei, H. 396)

STUART, A.J., 1982: Pleistocene vertebrates in the British Isles. Longman, London

ADRES VAN DE AUTEUR:

Nieuwe Damlaan 557
3119 AM Schiedam